

L'Escalenc

BUTLLETÍ CULTURAL I INFORMATIU
Núm. 90

NOVEMBRE 1987

CONVERSA AMB... MIQUEL MOLINAS

Sumari

BUSTIA · FULL OBERT · HISSANT LA PLOMA · VIDA ESCALENCA · ESPORT I LLEURE · NOTICIARI LOCAL · LECTURA · DE MES I DE MEYS · UN XIC DE TOT · FULL INFANTIL · HUMOR: A & A · FOTOGRAFIES «QUAN EREM INFANTS» I «ANTIGA DE L'ESCALA» · etc. etc.

REDACCIÓ

COORDINACIÓ: F.X. Vila Mitjà, J. Boix
CONSELL DE REDACCIÓ: J. Saderra, F.X. Vila Mitjà, J. Piqué, D. Poch, Francesc Targa.
ART I CULTURA: F.X. Vila Mitjà, J. Boix
ESPORT I LLEURE: J. Vilabré
NOTICIARI LOCAL: S.I.L.E.
VIDA ESCALENCA: R. Guanter
SUBSCRIPCIONS: D. Poch, R.M.ª Sau, M. Prats · Tel. 77 02 04
ADMINISTRACIÓ: J. Piqué · Tel. 77 19 60
IMPRESSIÓ: Gràfiques del Ter, s.a. D.L. GI/287-82

Apartat de Correus, 19
17130. L'ESCALA

PUNTS DE VENDA:

- BALLESTA, C/. Pintor Joan Massanet, 8
- BAMBI, Avinguda Ave Maria
- LLIBRERIA ROSA, Plaça de les Escoles
- ROMAGUERA, C/. del Pont, 24
- TROBADORS, Passeig del Mar, 2

EDITORIAL

JUGUEU, JUGUEU QUE EL MÓN S'ACABA

Voleu dir que no en farem un gra massa de pregar Déu?
Entre les clàssiques —i no tan clàssiques **loteries**— les menys clàssiques —i no tan menys clàssiques **lotos**— i les tradicionals **rifes** dels volts de Nadal, que ja han començat fa un temps, i sense deixar de banda les familiars **travesses**, en tindrem un fart.

S'ha arribat a tal punt que si abans es deia que «és català tothom qui viu i treballa a Catalunya», ara es comença a dir que «és català tothom qui viu i juga a la loteria a Catalunya».

No n'hi havia prou de la gran varietat de rifes i rifetes que ja existien, que cada dia en surten de noves, oficials o no, volem dir: organitzades per una administració o no.

A través de les rifes es paguen activitats de grups i entitats escolars o d'esbarjo, d'entitats particulars més o menys legals i d'entitats públiques legals del tot. Ultimament es veu que a través de les rifes —lotos o loteries, o travesses—, es paguen hospitals, centres esportius, culturals i altres coses per l'estil; de tal manera que un hospital, per exemple, es pagarà tres vegades: una, a través dels impostos, l'altra, a través de les factures per les atencions rebudes i la tercera a través de les butlletes de les rifes —si és que hi paticipem, és clar.

Si tenim en compte que ens trobem en un temps «de vaques magres» —així ho diuen—, no s'acaba d'entendre que uns jocs d'atzar d'aquests tipus generin tants i tants milions.

A veure si algú ens ho explica. I que algú ens expliqui, de passada, on van a parar els cèntims que no es destinen a premis.

BUSTIA

PREGUNTES A CORREUS

Em permeto de fer 2 preguntes a l'Administració de Correus de l'Escala, esperant de què el màxim responsable es digni contestar-hi i sentint d'allargar la llista dels reptoxes que veig que es mereixen:

I— Com s'explica que en 1.987, una carta procedent de França hagi trigat 18 dies per arribar a l'Escala?. Se'm podrà dir que potser és culpa del Correu francès. La pregunta que segueix em fa pensar que no.

II— Com s'explica que una carta **certificada** tirada a Bilbao (Esp.) el 24 DE Setembre hagi pervingut a casa meua el 7 d'Octubre; altrament dit, la carta ha romàs **9 dies i mig** en l'oficina escalesca.

Poden justificar-se aquestes (i altres) anomalies? S.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Benvolguts amics de L'Escalenc:

Responent l'article que el mossèn de la nostra vila va publicar a la nostra revista sobre la recuperació de la que fou festa petita de l'Escala, us prego que feu sortir ara el meu encoratjament pel que fa a l'ànim de fer resorgir aquesta celebració.

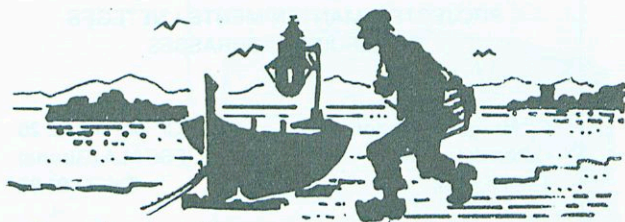
Sobre recuperar la desapareguda festa de Sant Pere, què més bonic que això, que retornar a cadascú el que és seu. Les festes animen l'esperit i conviden a viure, i ens fan recordar de com som, de quina és la nostra manera d'entendre la vida a partir de la música, les cançons i les danses que sempre integren aquestes celebracions.

Sant Pere, a més, ens farà adonar que l'estiu ja ha començat i que cal interpretar el viure amb els colors que la calor ens inspira i que sabem fer lluir en els nostres vestits.

Moltes gràcies.

MARINA ALTRACHS

Els articles publicats a L'Escalenc expressen solament l'opinió de llurs autors

(continuació)

Acabada la campanya d'estiu i passada la festa de Santa Màxima hom preparava les barcades. Però també s'acostaven les veremes. Usualment, cada família, a més d'una feixa d'hort, tenia la peça de vinya pròpia, que s'havia de treballar quan no es podia anar en mar o per qui no hi podia anar. Segons la brama que corria a pagès, la gent de l'Escala era repelosa a remenar la terra (ens referim a la que anava en mar, no pas als pagesos, pagesos). Sembla, però, que l'aspecte passador que presentaven els conreus, hort i vinya, no abonava pas aquesta anomenada que terra endins penjaven als escalencs. Almenys el vi que sortia dels Riells, dels Cossis, de Sant Briu, del Palau —llavors tots aquests indrets eren plantats de ceps—, flac pel que respecta a la graduació, això sí, resultava ben elaborat i s'acceptava arreu perquè acompanyava perfectament a taula. Qui, doncs, acudia a la collita del raïm, qui aparellava les barques, repassava els ormeigs, apedaçava i tenyia xarxes. Mantenir la xarxa en bon estat i ferla durar dos o tres anys, quatre tirant llarg, exigia tenir-ne cura constantment; confeccionada amb cotó, s'esquinçava fàcilment, i a més del sargit continu requeria una tenyida mensual després de la que es feia de nou en nou.

En vist l'equipament que el pescador d'avui té a l'abast, el seu antecesor es trobava pràcticament despulpat enfront dels elements.

Cap servei meteorològic, per exemple, no li predeia el temps. Se n'havia de prevenir observant atentament tots els senyals que podien informar-lo: el carès del cel, dels núvols i de la mar amb la tonalitat i moviment de les aigües; els vents, les calitges, les llums; el comportament dels animals, tan terrestres com marins, que pressenten els canvis, etc. Un llarg nombre de referències per tenir en compte a fi d'evitar situacions adverses, dades a les quals calia afegir les de la conformació dels fons i la configuració del litoral per preveure on podia sorprendre un corrent en contra o una ràfaga orientada pels accidents costaners. Una navegació depenent exclusivament de la impulsió eòlica o muscular estava sempre exposada al perill no previst, —la formació del grop el més temut—, ja que hom no sabia mai d'on giraria el vent.

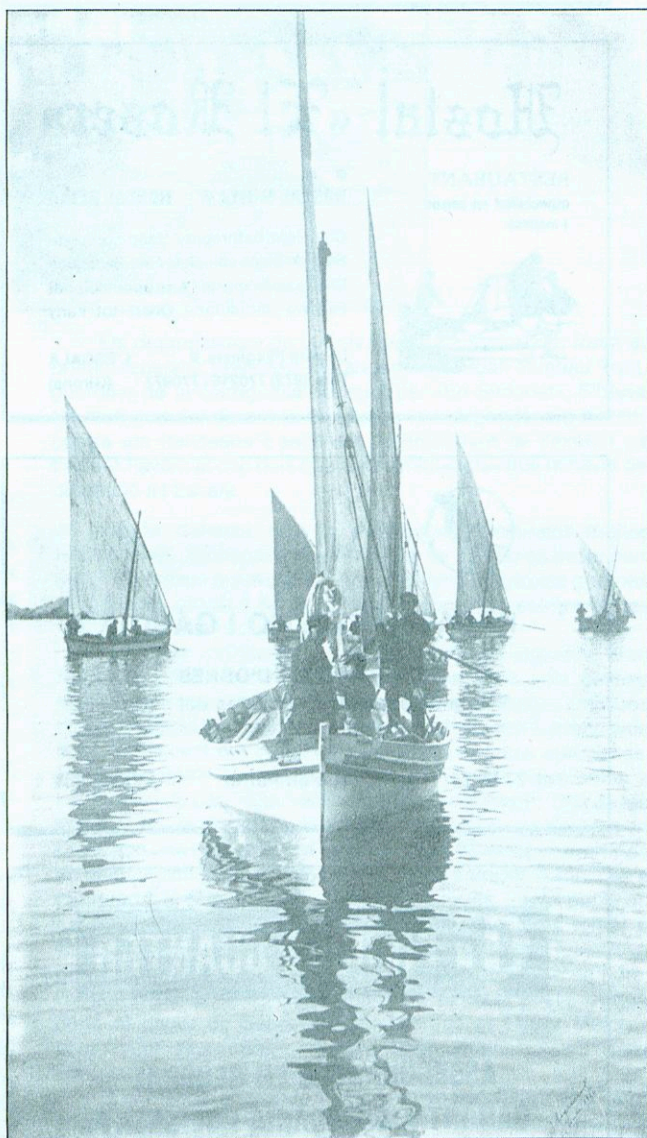
«La teoria és molt necessària —resumeix en Caietano—, però la pràctica serveix encara molt més i no se'n té mai prou. Ni el més expert pot dir que ja ho sap tot. Jo he anat a pescar en mar tota la vida i no em considero mariner. Per ser mariner s'ha d'aprendre molt més. Com més es va en mar, més experiència es té; així i tot, a vegades no ha val. N'he coneguts de força esperimentats que abocaren per culpa d'una ratxa sobtada. Per això no cal anar mai confiat. Nosaltres diem: —amb vent de popa tens mig port segur».

I com en Caietano, els coetanis companys d'ofici. L'aprenentatge, l'experiència, el saber adquirits durant tants anys de bregar amb la mar no els infongué urc, ans al contrari, un gran respecte pel medi i la modèstia de qui considera que encara li falta molt per aprendre. Gent afable, de conversa fèrtil i agradable i tracte cortès, a qui sentim grat de ressaltar-ne unes qualitats que cada dia van més cares.

Verament, dir que persones i coses canvien de pressa no és exagerar.

GAIETÀ BIGARÓS. MEMBRANÇA DEL TEMPS DEL REM I LA VELA

Joaquim Armengol

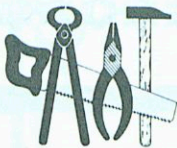
Sortida de sardinals de la platja. En primer terme, la barca d'en Bigarós amb en Caietano al timó, al mig en Màrius Pelló i en Quicus a la dreta. En segon terme: a l'esquerra, una embarcació no identificada, la d'en Laruix, la d'en Raul (en Cansalada), la d'en Tianet, i a la dreta, la que està fent vela, tampoc és coneguda.

Foto: Esquirol (1926)

FERRETERIA

GUILLOT

PINTURES
I
JARDINERIA

C/ del Mar, 6 - Tel. (972) 77 04 86 - L'ESCALA

Ramon Ylla i Heras
JARDINER

PROJECTES, MANTENIMENTS I NETEGES
DE JARDINS I TERRASSES

C/ Muntanya Rodona, 12
Camp dels Pilans
Tel. 77 17 34

C/ Maranges, 25
L'ESCALA (Girona)
Tel. 77 01 95

Hostal «El Roser»

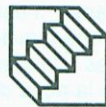
RESTAURANT
especialitat en peixos
i mariscs

* *
HOSTAL MIRYAM HOSTAL REINA

Complete bathroom / Baño completo
Salle de bains complete / Mit Baderaum
Calefacció central / Aire acondicionat
Parking particular / Obert tot l'any

Darrera l'Església, 9 L'ESCALA
Tels. (972) 770219 / 770977 (Girona)

Estudi i Servei.s.c.

ASSESSORIA EMPRESARIAL

Jaume Batlle i Francesc Raurich

C/ Joan Massanet, 40
Apartat de Correus, 5

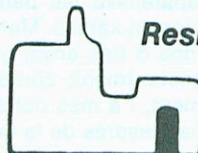
Tel. (972) 77 21 77
17130 L'ESCALA

RAFAEL MORENO I GARCIA

CONSTRUCTOR D'OBRES
Venda de parcel·les «Jardines del pedró»

Tel. 77 08 71 Port d'en Perris L'ESCALA

Residencial «FLORA PARK»
(PUIG PEDRÓ)

Construcció de vivendes amb jardí i piscina
comunitàries, a partir de:

6.000.000'—

condicions de pagament a convenir.
RAFAEL MORENO I GARCIA

Tel. 77 08 71 Port d'en Perris L'ESCALA

G FINQUES GUANTER

ASSEGURANCES EN GENERAL
GARANTIA D'EFICÀCIA I SERIETAT

Avgda. Ave Maria, 7 - Tel. 77 02 72 - L'ESCALA

**AGRUPACIÓ FLEQUERA
EMPORDANESA S.A.**

Carretera de Viladamat a Palafrugell s/n

Telèfon: 77 00 81 — L'ESCALA

MARIA BUIXEDA BURGAS

Vímet

- MOBLES
- ARTICLES BAMBÚ
- DECORACIÓ
- CISTELLERIA
- REGALS
- BOSSES

C/ Empúries, 19
C/ Calvari, 20
Tel. (972) 77 01 85 - L'ESCALA

AIRSA

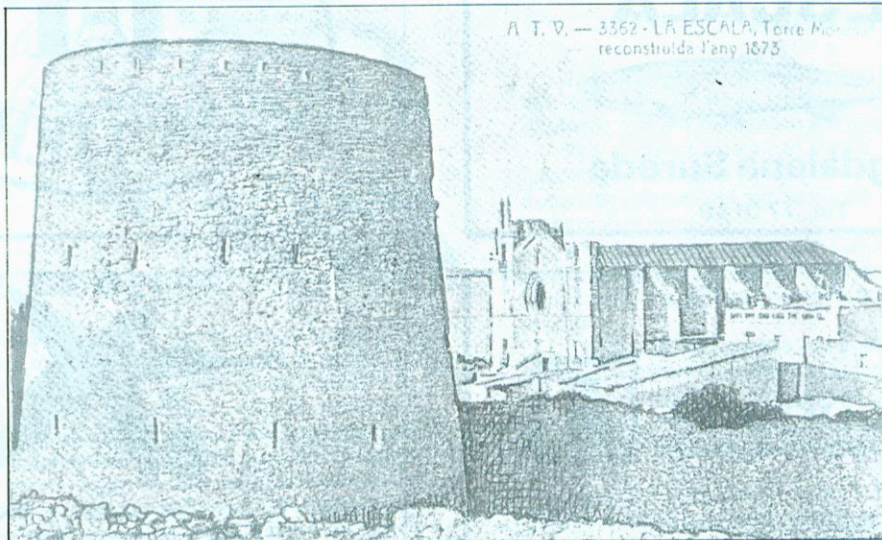

AÏLLAMENTS, IMPERMEABILITZACIONS
I REVESTIMENTS, S.A.

danosa

Passeig Sant Joan Bosco, 47 - Tel. 20 10 62
PONT MAJOR - GIRONA

A. T. V. — 3362 - LA ESCALONA, Torre Móra
reconstruïda l'any 1873

UNA OBLIGADA COMMEMORACIÓ ESCALENCA (1837-1987)

E passat dia 25 d'octubre, va fer exactament cent cinquanta anys que l'Escalona va viure el fet bèlic més important de la seva curta història: l'aferissada resistència a l'atac de les nombroses forces del cabdill carlista Benet Tristany. Tal acció, molt comentada en la seva època, es troba ressenyada en el «Boletín Oficial de la Milícia Nacional del Reino».

Aquesta commemoració, ens obliga a fer un breu preàmbul històric: en morir el rei Ferran VII sense descendència masculina, es va plantejar un greu problema de successió que va donar peu a una cruel guerra civil. D'un costat, els partits de l'hereva, la infanta Isabel i de l'altra els qui amparant-se en la llei sàlica que impedia l'accés al tron de les dones, volien entronitzar el seu cosí, Don Carles de Borbó. Els isabelins representaven el liberalisme centralista, de tendència laica, que havia sembrat arreu la Revolució Francesa. En canvi els carlins, encarnaven l'esperit conservador i catòlic profundament arrelat a les nostres comarques de muntanya. Però, àdhuc en el progressista Empordà foren molts els catalans que, seduïts pel caire netament autonomista que va adquirir el carlisme a Catalunya, van lluitar noblement en les files del pretendent. Don Carles, de filiació netament anticentrista i federativa, havia declarat obertament el seu propòsit de restaurar els nostres antics furs i privilegis, derogats feia més de cent anys per Felip V en el seu funest «Decret de Nova Planta».

Les tropes carlines, més que un exèrcit regular organitzat, eren forces mòbils, sobretot de cavalleria, integrades per fanàtics voluntaris molt bregats. Quan baixaven dels seus reduïts de muntanya, operaven en el pla en forma d'escamots que efectuaven incursions per sorpresa. L'hivern anterior a l'atac de l'Escalona, el poble de Sant Sadurní, prop de La Bisbal, va ser escenari d'una d'elles, de trista recordança durant molts anys: el 20 de gener de 1837, diada de Sant Sebastià, un esquadró de cavalleria carlista que baixava de Les Gavarres sota les ordres de Patrici Zorrilla, va causar més de vint morts a una columna de milicians isabelins. Eren voluntaris inexperts de La Bisbal, Palafrugell i algun altre poble de la rodalia, que s'havien allistat aplegement.

Lavors l'Escalona estava protegida només per una dèbil muralla de l'alçada d'una persona, que encerclava la vila. Cap a la cantonada de les modernes Escoles, -aproximadament on ara hi ha el pati del Restaurant Miriam-, s'alçava una torre rodona, de pedra. La van enderrocar fa una vintena d'anys i per tant, els lectors que pels volts de l'any seixanta encara anaven a estudi la recordaran molt bé. Era parellona de la que encara es conserva al Pedró.

Els organitzadors de la defensa de la nostra vila, foren el polític escalenc Francesc Maranges Juli i Joan Rimbau Trull, guerriller de la Garriguella conegut per «En Simonet». S'havia fet molt popular durant la Guerra de la Independència lluitant contra els francesos i ascendit a comandant de l'exèrcit es trobava llavors al cap dels quaranta «miquelets» que hi havia de guarnició a l'Escalona.

En la defensa hi van col·laborar activament moltes escalenques. Embenaven els ferits per tal que no es desagnessin i defensaven les muralles. Armades amb llargs pals guarnits al cap amb grossos hams de pescar tonyines, estripaven les mans dels atacans que intentaven enfilars-hi.

Entre els assaltants va causar pànic els «traïres». Eren feixügues fitores de vuit-i-una pues. Llançades pels destres pescadors escalencs, -que les recuperaven després amb una corda que portava lligada el «traïre»- destrocaven i arrencaven trossos sencers del cos d'aquells que intentaven apropar-se. Molts van morir a l'hospital de sang instal·lat pels carlins a l'antic Molí de can Pujol, tocant al Camp dels Pilans. Una de les víctimes fou el pare del jove corneti d'ordres que participava en l'atac que una quarantena d'anys més tard havia de convertir-se en un dels principals protagonistes de les darreres carlinades a l'Empordà: el cèlebre general Francesc Savalls, fill del poble de La Pera. Durant aquella revifalla bèl·lica, l'Escalona va tornar a viure moments d'angoixa. La meua tia Caterina recordava perfectament com, per anar a l'església a batejar el meu pare, van haver de sortir de Can Punton per la porta posterior que dona al carrer de Santa Màxima, perquè el Carrer Major, -actualment Enric Serra,- estava interceptat per una gran barricada.

Uns mesos abans de l'atac a l'Escalona, durant una altra escaramussa dels carlins, l'esposa de Francesc Maranges fugint cap a l'Estartit pel Camí dels Cossis, va donar a llum. Va desocupar en l'anomenat Coral d'en Maranges. Era el dia 4 de febrer de 1837. Una làpida de marbre que jo encara havia vist, donava testimoni de la naixença en aquell solitari paratge, de Josep Mª Maranges de Diago. Malgrat haver mort als trenta cinc anys fou un ignorat escalenc il·lustre: catedràtic de dret a Madrid, membre de la «Real Academia de la Historia», publicista i un dels juriscònsuls redactors de la Constitució de l'any 1869.

Francesc Maranges, a conseqüència d'una ferida de bala al coll, va quedar ronc per tota la vida. La reina Isabel II, victoriosa en la lluita dinàstica, li va concedir la «Cruz Laureada de San Fernando, de Primera Classe».

És curiós que, una cinquantena d'anys després, arran d'una de les darreres campanyes contra els insurrectes cubans, tan alta condecoració fos atorgada també a un altre escalenc: el general Poch. Ambdós tenen dedicats en la nostra vila els respectius carrers on van viure.

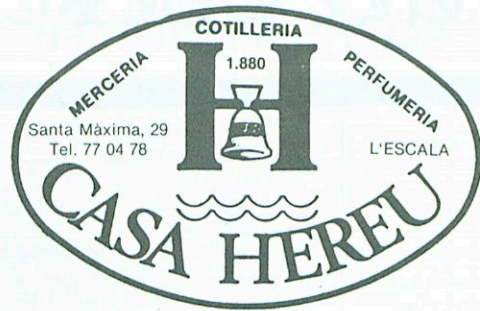
LLUIS ALBERT

ANXOVES DE L'ESCALA®

Magdalena Sureda

Tel. 77 0146

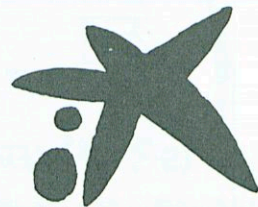

Bancotrans
Banc Comercial Transatlàntic

L'ESCALA

CASA CENTRAL BARCELONA
més de 90 oficines a Espanya.

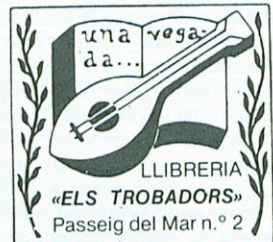
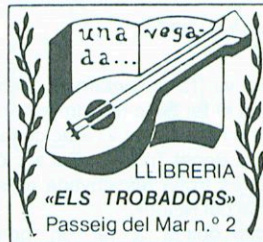

CAIXA DE PENSIONS

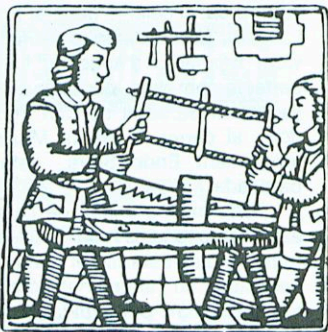
"la Caixa"

**CAIXA DE
GIRONA**
CAIXA D'ESTALVIS PROVINCIAL DE GIRONA

Plaça Víctor Català, 9 - L'ESCALA

**Mobles
Sancho**

Ctra. Palafrugell, s/n.
(DAVANT GASOLINERA)
Teléfon 972 / 77 04 85
17130 L'ESCALA

Lindan

ELECTRODOMESTICS

SERVEI T.V. GARANTIT

A. PRADO

Plaça de les Escoles - Tel. 77 04 90 - L'ESCALA

SASTRERIA

Vilabru

Carrer del Port, 25 - Tel. 77 02 21 - L'ESCALA

CASA FEIXAS

INSTAL·LACIONS ELECTRIQUES, SANITARIES I CALEFECIÓ
FERRETERIA, ELECTRODOMESTICS I ARTICLES PER A REGAL

Plaça Víctor Català, 17 - Tel. 77 01 99 - L'ESCALA

RELIGIÓ O ÈTICA

En l'article «Lliure albir (I)», del mes passat, el Sr. Saderra, després d'anomenar mitja dotzena de vegades el nostre Sr. rector, amb referències a escrits seus, acaba definint-se clarament partidari de la laïcitat en l'educació. Jo començaré dient que respecto la seva convicció i «parer de molts», com més o menys encertadament diu, però crec que n'hi ha alguns altres, o bastants, o molts -aquestes quanties indefinides no les puc precisar- que opinem de diferents maneres. D'aquestes n'hi ha que, quan els nostres fills han anat a l'Institut, hem estat molt contents que hagin pogut escollir **Religió o Ètica**, cosa que nosaltres no vàrem poder fer per a ells quan eren petits, ni ells mateixos quan ja eren més grans durant l'E.G.B. en el nostre poble, i això és el que fa pocs dies alguns pares o mares han reclamat o refèrit (ho dic així perquè jo no hi era) en una reunió de professors i pares.

Crec que el Sr. Rector té tota la raó quan diu que la Constitució empara el dret dels pares; està molt clar en l'article 27.3, i suposo que no fa falta transcriure'l aquí perquè és força conegut. Per altra banda no crec, i no tinc intenció de parlar gaire de política, que es pugui pensar que la Constitució espanyola sigui antiquada o arcaïtzant, ja no solament pel que té de jove sino perquè he vist expedients d'alumnes procedents de Bèlgica i d'Alemanya federal en els quals la Religió consta com a matèria d'ensenyament amb les notes corresponents. Altra cosa serà, és clar, si ens volem encomenar a la nostra veïna França, on el laïcisme està arrelat de fa segles.

També respecto el pluralisme religiós per a aquells pares que professant una altra confessió o altres creences, ho demanin. Que l'escola té encomenada una «vasta tasca» també ho crec, el que no crec tant és que hagi de «limitar-se», perquè benauradament avui dia l'escola imparteix ensenyaments i promou en l'infant inquietuds que fa alguns anys no feia, però malauradament s'allunya de tota idea transcendent pel sol fet de ser-ho. Si bé ho mirem, la societat de cada època es reflecteix en l'escola que educa els seus fills, i tots veiem prou bé que la societat actual s'aparta d'idees religioses, les mira de lluny. L'escola -i la societat- no es pot limitar a totes aquestes coses molt interessants perquè ens ajuden a viure una mica millor, ha d'ajudar i cultivar també idees que van un xic més enllà. Aquestes parteixen de **la fe**, i d'això els qui en tenim una mica, demanem a **Deu** que l'infongui als qui no en tenen i a nosaltres que ens l'augmenti i ens ajudi a viure conseqüents amb ella. I també desitgem i hem de demanar que els fills en edat escolar siguin educats en consonància amb la fe que professem. Arguments de caràcter pedagògic que donen suport a aquestes demandes i desigs n'hi ha de sobres, i per evitar els perills de la repetició i segurament el de no explicar-ho tan bé, remeto els lectors interessats en aquest tema a l'article de la pàg. 5 de «L'escalenc» del mes passat, signat per en Xavier i en el qual un personatge que es diu Baldiri ho explica a un altre que es diu Quimet.

Es tracta només de voler fer les coses o de no interessar-s'hi, defugir-ho, optar per la solució més còmoda; que es presenten dificultats d'organització ho sabem per experiència, però també sabem que quan es vol i s'ha de fer una cosa es troben solucions, i més tenint en compte que en el cas que ens ocupa se sap molt bé que un o l'altre d'aquests dos ensenyaments o coneixements s'ha de donar, s'ha d'impartir. I aquí està **el quid** de la qüestió, que havent-hi l'opció s'ha de comptar que la democràcia i la llibertat no deuen pas haver arribat solament per als qui no els agrada o no tenen ganes que dintre l'escola es parli de religió.

JOAN

RAIMON

Fa molts anys, un diumenge, sortint de la missa de migdia, tota una colla de nens i nenes, seguirem a mossèn Joan «Bultaco», que ens tenia reservada una sorpresa.

Ens arribarem fins a can Panxo. A la sala on hi havia els futbolins, la que després seria la sala de ball «La Nança», ens trobarem amb un noi tot vestit de negre, que portava una guitarra a les mans.

Fou la primera vegada que vam escoltar «Al vent». Fou la nostra coneixença d'en Raimon. Fou la descoberta d'unes cançons i d'una manera de cantar que no havíem sentit mai a les ràdios.

Temps més tard, pels voltants dels anys 70, trobant-me jo a Barcelona, recordo haver anat juntament amb en Josep Tero, als Lluïsos de Gràcia, a escoltar un recital d'en Raimon. Inolvidable!. Ple de gom a gom i la gent cantant un «Diguem no», al qual l'artista sols podia posar la música per problemes de censura.

Moltes altres vegades he sentit al cantant valencià. La força de les seves cançons ha estat sempre la mateixa.

Avui no es pot sentir nostalgia dels recitals d'en Raimon, sino que es l'hora d'estar-li agraït, com han considerat els premis Jaume I d'aquest any.

Pere Juhé

LLIURE ALBIR (II)

(Veure «Escalenc» d'Octubre. Consideracions exposades amb sincera convicció i sense ànim de ferir susceptibilitats per a molts legítimes).

Jo opino, doncs, que hem de deixar a l'Escola la comesa de l'ensenyament terrenal; deixem-la instruir sobre el bé i el mal temporals, sobre la virtut i el vici seculars, en la vida corpòrea i en el domini de la consciència. Confiem a les Esglésies, i per a aquells que ho desitgin, la conducció de les ànimes i dels esperits.

Personalment, jo no estic pas en desacord en què (com diu el Sr. rector): «els fills rebien la formació religiosa i moral que estigui d'acord amb llurs pròpies conviccions»; encara que aquesta afirmació és, o incompleta, o ambigua; car, quines conviccions poden tenir aquells infants en edat de rebre educació? I si es tracta, com suposo, de les conviccions paternals, són els pares, (responsables de llurs rellics), els que es faran un deure de transmetre o fer transmetre llur credo a llur descendència directa. Però no és a l'Escola que han d'exigir el compliment d'aquesta missió. Seria arbitrariedad d'imposar una religió determinada a l'escola de tots, com seria intolerància i opressió de prescriure una creença específica, discordant de la que certs pares d'alumnes poguessin abraçar.

També es podria polemitzar sobre l'asseveració de Mn. Jué quan diu que «els fills són, per naturalesa, religiosos, anhel innat que porten dins»; afirmació arriscada; (és de suposar que es refereix únicament a la seva relegió, e no importa). Però jo deixo a la ciència la facultat de contestar a tan axiomàtica asserció, susceptible d'inspirar forces objeccions. En limitaré a citar de nou al Sr. Bofarull quan observa que «la joventut que ara es droga, els polítics que manen i els mestres que no donen classe de religió, han estat tots educats en aquell Estat confessional i tots reberen aquell ensenyament». Cóm, doncs, harmonitzar les dues deduccions i parlar de cosa **innata**?. I no crec que el Sr. Bofarull hagi volgut dir que si hi ha joves que es droguen, és la conseqüència de l'educació d'ahir, com sembla insinuar algú.

(seguirà)

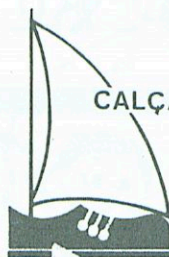
SADERRA

RECTIFICACIÓ: En la línia 11 del 6è paràgraf de la 1ª part d'aquest article (veure «Escalenc» del mes passat), un error d'impressió ha fet dir «introduir» per «instruir», ço que falsificava la frase: «L'Escola ha de limitar-se a «instruir», etc.».

RENAULT

GARATGE FUMADÓ

C/ Ave Maria, s/n.
Tel. (972) 77 04 81
17130 L'ESCALA (Girona)

CALÇATS BALLESTA

Fundada l'any 1920

Pintor Joan Massanet, 10
Tel. (972) 77 02 53
17130 L'ESCALA
(Costa Brava - Girona)

MAGATZEMS **TITUS** S. A.

CONGELATS — CONCESSIONARI —
GELATS

Ctra. Viladamat a Palafrugell, km 7
Tels. (972) 77 04 04 - 508 - 584

L'ESCALA
(Girona)

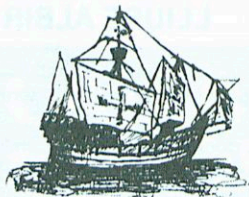
JOIERIA - RELLOTGERIA

J. Molinas

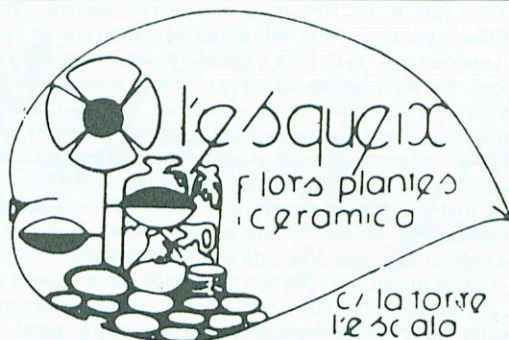
REPARACIONS

COPES I TROFEUS ESPORTIUS

C/ Joan Massanet, 26 - Tel. 77 05 48 - L'ESCALA

Caravel·la

ROSA MARIA BALLESTA
CENTRE D'ESPECÍFICS

FARMÀCIA

**FÓRMULES
MAGISTRALS**

Pintor Joan Massanet, 4 - Tel. 77 15 75 - L'ESCALA

Tel. (972) 77 03 95 - COSTA BRAVA - GIRONA

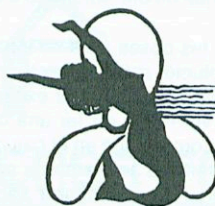

**HOTEL
RESTAURANT**

NIEVES MAR
(ANTIGA CASA NIEVES)

Tels. 77 03 00 — 77 03 04 - Passeig Marítim · L'ESCALA
(Costa Brava)

JOPA

nàutica

Closa del Llop, s/n.
Tel. (972) 77 07 55
L'ESCALA (Girona)

EMBARCACIONS · MOTORS · ACCESSORIS

EVINRUDE

CONVERSES DE CAPVESPRE

—Doncs, si no vaig entendre malament, Baldiri, el que venies a dir és que les persones que consideren que una educació **no és completa** si són marginats els aspectes «trascendents» -com tú dius-, exigeixen que se'ls **respecti el dret** a que els seus fills en gaudeixin, a través de **l'ensenyament religiós**, que ells consideren que és l'adequat, no és cert?

—Just a la fusta, Quimet!

—Sense que això vulgui dir que estigui obligat a rebre-ho **ningú més** que així **no ho desitgi**, veritat?

—Veritat!

—Doncs ara si que m'he perdut, Baldiri! Em vols dir **on és el problema?**

—Ai, Quimet! Tot el problema resideix, com sempre, en l'intransigència d'algunes persones o d'alguns grups que, d'una manera més barroera uns d'ells o d'una forma **més subtil** d'altres, intenten traslladar a la resta de gent les seves dèries o les seves fòbies (segons el cas), de forma **impositiva i generalitzada**.

—Vols dir que, en definitiva, alguns dels que renegaven com a coercitiu i atentatori contra el dret de la llibertat personal l'ensenyament obligatori de la Religió a l'escola, ara intenten amb mètodes més subtils però **igualmente impositius**, eliminar el dret a rebre'l **voluntariament** a qui així ho desitgi?

—Si fa o no fa, o poc s'en falta, Quimet!

—Home, Baldiri, doncs això si que no em sembla gens bé. I com ho justifiquen?

—A través de diferents arguments, alguns **ben curiosos**, per cert. Per exemple: «la Religió s'ha d'impartir exclusivament a la Parròquia»...

—Òndia! Segons això la **Història** únicament podria impartir-se en la facultat de **Lletres**; la **Llengua** només en l'**Escola d'Idiomes** i la **Plàstica** exclusivament en la facultat de **Belles Arts**, no? Vatúia, vatúia!...

—També n'hi ha que diu: «o per a tots o per a cap», es a dir, que si el catòlic (o cristià en general) pot rebre aquest ensenyament, també el musulmà o el budista han de tenir les **mateixes garanties i oportunitats** de rebre'l!...

—Això **ho trobo just**, sempre que sia **factible** i hi hagi mitjans per a portar-ho a terme i no s'**utilitzi tendenciosament com a coartada** per a suprimir o eliminar-ne cap altra, faltaria més!.

—D'això es tracta, Quimet!. I d'aquelles te'n podria dir unes **quant es...**

Per altra part, és de sentit comú que tot l'espectre de l'ensenyament s'ha de moure a través del **contexte** en que es desenvolupa una **societat determinada**, inclús en segons quins aspectes del fenomen religiós. Per exemple, en el **cultural**.

—Que vols dir?

—Vull dir, senzillament que, apart l'aspecte propiament de l'educació religiosa, que és clarament **d'opció estrictament personal**, no podem oblidar que cal conèixer la filosofia cristiana, la seva evolució i la seva influència entre altres coses. En altra cas ens serà **impossible** poder arribar a comprendre la quasi pràctica totalitat de les característiques i circumstàncies que han configurat la **nostra història**, el **nostre pensament**, el **nostra art** i el **nostre devenir socio-polític** inclús, dels darrers vint segles si fa o no fa...

—Evident. En això, no crec que ningú que contempli **objectivament** el factor educatiu pugui discutir-ho.

—No't pensis! N'hi ha que, quan es tracta d'aquest assumpte, són capaços de buscar mitja dotzena de peus al gat...!

—I com ho adobaries tot això, Baldiri?

—Doncs jo considero que només hi ha una sol·lució, que està clarament continguda en el veritable sentit d'una paraula, profund i senzill alhora.

—I quina és aquesta paraula, Baldiri?

—**Tolerància**, Quimet, **TOLERÀNCIA!**

XAVIER

DOLÇ NOVEMBRE

Estic força identificada amb la natura i en conseqüència amb les estacions de l'any... I el Novembre com tot, si es mira amb ulls nets i clars té les seves peculiars bel·leses, germà de la tardor ens apareix embolcallat de fulles seques que rodolen i encatifen el sòl.

Fulles seques!... Dies grisos, però dolços!... Festa de Tots Sants! Dia dels difunts!... Tot té la seva poesia i també la seva lògica. I hauríem d'esser de tal manera que sapiguéssim conjugar les dues, per poder treure suo de tot... i de totes les situacions...

Els arbres es despullen, moren una mica, no del tot, se'ls mor la pellofa, no l'arrel, ni la saba que farà que brotin noves fulles i nous fruits... En la nostra vida quelcom mor a cada instant i tots tenim alguna tardor dolça i embaumada de crisantems i flors del temps!... Per què no pensar en noves brostades quan algunes fulles cauen en la nostra vida?. Morim perquè altres neixin. Patim perquè altres gaudeixin. Deixem d'èsser una mica perquè els altres siguin una mica més.

Semblarà molta filosofia això, però és fàcil de comprendre. Estem tan lligats els uns als altres, que donem la vida morint una miqueta cada dia.

La tardor és dolça en quan a paisatge i natura. Un cap tard de Novembre aneu a Empúries. No fa ni fred ni calor, es respira els pins i l'olor de tamariu, les platges són netes, s'escolta el silenci o bé les ones que s'estallen en les roques... Es una bella cançó. Llàstima que no hi hagi qui enregistri en una cinta aquest silenci, aquest soroll, aquest vent, o aquesta tempesta que bramula...

Festa de Tot Sants! Nosaltres solem barrejar-ho tot. Corrués de gent al cementiri... Vendes de flors molt costoses. Certa competència fins i tot amb això!... I potser hauríem de saber destriar...

La festa de Tots Sants és la festa de tots, com diu el mot. De quins? De TOTS els qui han mort i han estimat Déu i els germans. Els hem de veure com diu l'Apocalips amb vestits blancs, feliços i joiosos, una gran multitud, i quan l'ancià pregunta: Qui són aquests? Es respon: «Aquests han vingut, d'una gran tribulació» (A.p. 7,9-13)

Tots els que han patit en aquest món, tots els que han sigut malaurats, desheredats, marginats, però no han perdut l'esperança, i han estimat i fet el bé, d'aquests en celebrem una festa, i en lloc de plorar hauríem d'alegrar-nos perquè ells ja han arribat a la fita, han pres la bandera alçada molt amunt, i ens diuen: Apa! Ànim!... Ja falta poc! Quina esclatant joia aquesta! Però amics, això sols és possible sentir-ho quan en el nostre cor hi ha la guspira de la fe que ens fa dir: SE AMB QUI HE CREGUT. L'Esperança mai no falla. Tot anant al nostre bonic cementiri saboregem aquestes realitats que la fe ens descobreix, i al depositar el nostre ram, el nostre cor canti un Al·leluia, perquè la mort no té l'última paraula... la té la Vida que és Jesucrist. Perdoneu el rotlle però a mi la tardor em diu tot això i molt més...

NEUS XIMINIS

conversa amb...

En MIQUEL MOLINAS i TOLAGUERA «jombines», és un altre que ha viscut sempre de cares al mar. D'ofici pescador, ha format part de la tripulació de diferents embarcacions. I encara ara se'l pot trobar cada dia a la Clota, tenint cura del «Vol Roig», el seu bot, o fent nances o «jombines» a l'entrada de casa seva.

Va entrar al sindicat del pòsit de pescadors i durant dotze anys va ser president de la secció social, perquè, com diu ell, sempre li ha agradat lluitar a favor de la classe treballadora.

L'Escalenc.— Quan vau nèixer?

Miquel Molinas.— Vaig nèixer el 19 de gener de 1.924, en aquesta mateixa casa del carrer del port. Carrer que he vist sovint canviar de nom. El primer nom que recordo és el de carrer del Port, durant la Dictadura de Primo de Rivera es va dir carrer Alfredo Saralegi, fundador dels sindicats verticals. Durant la República, Carrer Fermí Galan i García Hernández, capitans afusellats a Jaca, perquè es van sublevar contra la monarquia. En temps de Franco, Carrer Caidos por la Patria. I avui és, altre cop, el carrer del Port.

L'Esc.— De què feien els vostres pares?

M.M.— La meua mare es deia Dolors Tolaguera i era modista. El meu avi matern havia estat durant trenta anys sereno. Ell anava al bous i per dues vegades se'ls va negar un home. Un era l'avi de l'Anton Bragues i l'altre l'avi de la Carme Sureda. Venien cap aquí, la mar era calma, i mentre dormien els va entrar la tramuntana. La barca es va volcar, però ells s'hi van poder aguantar, l'avi de l'Anton va creure que podria arribar a la Meda i ho va intentar, però no va poder. Els altres es van salvar i van ser recollits per un dels vaixells que feien el recorregut Marsella-Argèlia, un era el «Majerdam»... Al cap d'alguns dies el seu cos va ser trobat a la Fosca de Palamós, que era d'on havia sortit l'embarcació. El

segon mariner va morir perquè, segons l'avi ens explicava, portava un abrigall molt pesant i això deien l'havia fet anar al fons.

L'altre avi, el patern, venia d'una família de mariners. L'avi ho era i l'oncle i el pare també.

L'Esc.— Així quines han estat les vostres aficions?

M.M.— La meua vida ha estat anar en mar i llegir. M'agrada molt llegir.

De petit la meua afeció, a més de l'aritmètica, era la història i també la gramàtica. Vaig anar a l'escola fins que van entrar els nacionals. Tenia aleshores uns quinze anys

L'Esc.— Quins mestres vau tenir?

M.M.— Vaig començar anant amb el Sr. Pepet Sureda. Amb el Sr. Fernando Resa hi vaig anar només un dia, ja que em va acusar d'una cosa que no havia fet i em va apallissar així, que no hi vaig voler tornar. Aleshores em van fer passar amb el Sr. Alsina i encara que era una classe de nens més grans que jo, al cap d'un any em feien instructor i els ensenyava. Després vaig anar amb el Sr. Soler que tenia d'ajudant en Quim Simon i més tard amb el Sr. Adroher, que va ser el meu darrer mestre.

L'Esc.— Amb quines barques heu anat?

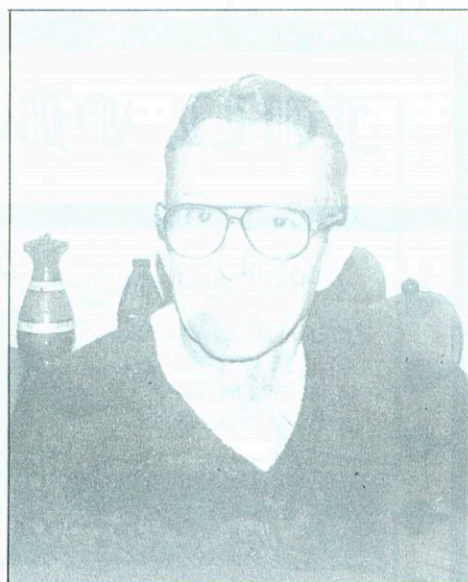
M.M.— De petit havia anat alguna vegada a la teranyina que menava el pare, la d'en Batista Guillot.

Quan d'una manera professional vaig començar a anar en mar va ser a la barca de Miquel Donjó (Miquel Vinyals). Poc després el meu oncle, Josep Molinas, van armar una teranyina junt amb ca la tia Amàlia. I vaig haver de desembarcar de la barca d'en Donjó per anar amb la de l'oncle.

L'Esc.— Quan vau anar al servei?

M.M.— Vaig anar a fer la instrucció al quarter de Cadis. Allò era una brutícia, una cosa que un no es pot imaginar. Després vam sortir de Barcelona amb el «Ciutat de Sevilla» i vam fer la volta a Espanya. En passar l'Estret se'ns va acostar una fragata anglesa i va fer una inspecció per possible contraband, èrem en plena segona guerra mundial. Vaig estar uns quinze dies a l'Arsenal del Ferrol, esperant destí. Allà ens feien fer uns fonaments per fer un magatzem de vestuaris. M'ho vaig passar molt malament. Et trobaves que donaves un cop de magall i senties: «crac», «crac». Trobaves els ossos dels rojos afusellats segurament. Això sí, el quarter era com un palau. Vaig acabar la mili cap els finals de l'any 1945.

L'Esc.— En acabar la mili, què vau fer?

M.M.— Vaig tornar a la barca del meu oncle, «El Canigó». A aquesta barca hi havia l'oncle, Josep Molinas Gelada, el meu pare, Juli Molinas Gelada, el meu cosí germà, Martí Molinas i Sureda, en Cassimiro, en Llorenç Bara («El Manyo»), en Joan Vicens i algun altre que ara no recordo. Aleshores solien anar deu o onze per embarcació.

L'Esc.— Us en recordeu del que pescaveu?

M.M.— Aquesta anxoveta que paguen ara a 7.000 pts. la caixa, això ja ho deixaves. El peix abundava molt. Vaig anar una temporada amb el Curro i agafàvem molt de peix. El sorell que es paga ara a 4.500 pts., s'havia de llençar. I el mateix passava amb els barats. El que no ha canviat és la sardina. Abans valia poca cosa i ara menys. El que si ha canviat molt és l'anxova, abans n'hi havia molta, pertot n'era ple, i anava barata. Ara n'hi ha poca i molt cara.

A l'última que vaig anar, la d'en Puig, hi venia també en Jaume Sureda (Patel), en Miquel Ximinis, en Siset (l'home de la Caterineta Júlia), els seus dos fills i en Lluís Figueres. Un dia ens trobàvem a la Planassa, a on el peix abundava molt i es deia que no s'havia d'acabar mai. Segons el radar teniem més d'un centenar de caixes de sardina ensurada, vàrem haver d'arriar la cua de proa perquè passes el peix i quan

vam voler tornar-la a dalt no vam poder de l'abundància de peix. Tota la tripulació nostra hi treballava i la que anava a la teranyina d'en Leonart (El Gómit): en Josep Bruquera, en Prim, en Josep Sabadé i d'altres, ens van haver de venir a ajudar. Però el peix mort feia contrapés fins que va rompre la teranyina. Quan teníem les sàgoles a dalt no les amarràvem, ja s'aguantaven soles. Nosaltres anàvem llevant la teranyina i tot d'un cop vàrem veure que els ploms se'n començaven d'anar, rompent-se finalment tota la teranyina.

Recordo que totes les dones de Sant Feliu s'hi van posar per reparar-la i també van haver de venir dones de l'Escala amb la Sarfa. L'averia havia estat molt grossa però es va poder reparar i a la nit següent hi vam tornar.

Recordo un altre dia que feia gregal. Tant aviat veies el bot dalt d'una muntanya com en el fons d'un pou. Hi havia molt de peix, segons es veia pel radar. Nosaltres tiràvem les sàgoles amb maquineta, quan venia la pujada arriavem i quan venia la baixada llavors donàvem una mica, fins que la vam tenir a dalt. Vam agafar unes cent caixes d'anxova i no ens vam adonar fins que van ser dalt, contràriament al cas anterior.

L'Esc.— Anaveu sovint a pescar a Sant Feliu?

M.M.— Sí, anàvem a Sant Feliu i a Palamós. N'hi havia que es quedaven allà i d'altres tornaven a dormir a casa, amb l'autocar. Jo gairebé sempre venia cap a casa. Abans era un costum anar a pescar a Sant Feliu i a Palamós i es tornava per la Festa Major. Allà s'hi anava perquè es deia que a la

Planassa el peix no es podia acabar mai i no hi ha quedat ni un bitó!

Ara l'anxova s'ha d'anar a buscar en aigües de França. I s'agafa un anxovó que no hauria d'estar permès, perquè ho exauriran tot.

L'Esc.— On teniu ara la barca?

M.M.— La tinc al moll. L'altre dia em van robar dues armellades.

L'Esc.— Quan fa que vau plegar d'anar en mar?

M.M.— Vaig plegar cap al 1979. Ara hi vaig per mí, per distreure'm, ja que no sé estar sense fer res.

L'Esc.— Vós, feu estris per pescar?

M.M.— Sí, encara faig «jombines» i nances. A casa es dedicaven a la pesca de sèpies en nances «sepières». S'hi posava verd dins, abans gastaven «gallerans», però després van descobrir que el llaurer

aguantava més. Les famelles hi entren i hi dipositen els ous. Darrera d'elles hi van els mascles. De vegades s'hi deixa una femella amarrada i hi poden entrar cinc ó sis mascles.

L'Esc.— Aquestes nances de què es feien?

M.M.— De canya tallada i jonc. Ara ja es fan de plàstic. Les «jombines» són per guiules i tenen forma arrodonida i les sepières són llargues i grosses. Les nances es feien amb bergues d'olivera i les sepières de joncs i canya tallada. Aquestes dues últimes són de dues peces i l'entrada té forma de bolet.

Rodoma

hissant la ploma

EL MUSEU DEL MONTGRÍ I DEL BAIX TER

Després que el consistori escalenc decidís de comprar la Casa del Gavià, a la platja, amb la intenció de, en un futur, habilitar-la com a museu municipal, hem cregut adient de donar una ullada a un altre museu municipal que es troba molt a prop de L'Escala, i que ja està consolidat, el Museu del Montgrí i del Baix Ter, a Torroella de Montgrí.

HISTÒRIA:

La història del Museu la podríem començar en el moment en que l'Ajuntament decideix de no enderrocar una vella casa del carrer Major, la construcció de la qual es remunta al segle XV, i de restaurar-la. Una part d'aquesta casa ja havia estat destruïda uns anys abans per a bastir-hi el nou edifici de la Telefònica. Ara es pretenia enderrocar la part que en restava per a situar-hi el Servei de Correus i Telègrafs, però les protestes d'alguns ciutadans feren canviar d'opinió, en últim terme a l'Ajuntament.

De l'any 1976 al 1979 s'inverteixen en la seva restauració 1.601.250 pessetes, sufragades a mitges entre l'Ajuntament i la Diputació de Girona.

L'any 1979 es constitueix el primer consistori democràtic, format per gent que sempre havia reivindicat el Museu, i per tant s'incrementa el pressupost de restauració de l'edifici (entre l'any 1979 i el 1982 s'hi inverteixen 5.618.665 pessetes, també a mitges amb la Diputació de Girona), amb vistes a que en un futur es converteixi en la seu del **Museu del Montgrí i del Baix Ter**.

En un Ple del mes d'octubre de 1981 es decidí d'anomenar en Joan Surroca i Sens, persona de provada vàlua i competència professional, com a director del Museu, que va avançant poc a poc fins a la seva inauguració oficial a la primavera del 1983.

L'EDIFICI:

L'edifici que alberga el Museu havia estat un notable casal aixecat per la família Pastors al segle XV, que ha sofert nombroses reformes, ampliacions, i mutilacions efectuades barrejant al llarg de la seva història, i que en certa manera reflecteixen el que li ha tocat viure en cada època.

A grans trets, l'edifici conté 2 parts, la principal, que dona al carrer Major, bastida al segle XV, i amb una distribució típica del gòtic català, que a la planta baixa té una gran entrada, un pati central amb pou, i una escala que puja al primer pis. En el primer pis hi ha una sala que fa de distribuïdor, i des de la que es pot accedir a les demés dependències. La part posterior de l'edifici és del segle XVIII.

La particularitat d'aquest edifici fa que aquest pugui ésser considerat com un element més del Museu, ja que conté una sèrie d'elements (parets, voltes, escales, etc.) que ens mostren com s'ha anat construint en aquest país al llarg del temps, i degut a això la seva restauració s'ha fet intentant de conservar el nombre més gran possible d'elements originals.

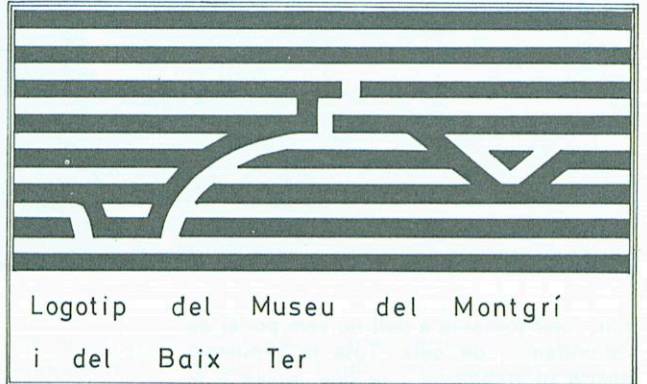
L'ABAST TEMÀTIC DEL MUSEU:

L'abast temàtic del Museu és el que ens indica el seu mateix nom, és a dir que no s'ocupa d'un sol tema en particular (història, arqueologia, etc.) sino de tot allò que afecta a la zona en que està situat, es a dir, la plana del Baix Ter i el massís del Montgrí. Amb això tenim que el Museu està obert a diversos àmbits, però d'aquests en destaquen l'aprofundiement en la història del municipi, i en les seves costums populars.

LA HISTÒRIA DE TORROELLA DINS EL MUSEU.

L'ARXIU MUNICIPAL:

La història del poble és, sens dubte, el tema més profundament tractat dins el Museu, i això és degut a la importància d'aquesta i a la quantitat de vestigis que s'han conservat de diferents èpoques. Així tenim que queden vestigis de l'època prehistòrica, quan el Montgrí encara era una illa i les seves coves estaven habitades per homes del Neanderthal, concretament resten pedres tallades de forma senzilla que es feien servir com a eines. Queden també vestigis de l'època romana, com els que s'han trobat al jaciment de la Fonollera, prop de la desembocadura del Ter. I a partir de l'Edat Mitjana

Logotip del Museu del Montgrí i del Baix Ter

ens apareixen un altre tipus de vestigis, els pergamins, que degudament recopilats formen l'**Arxiu Municipal**. El més antic d'aquests pergamins és de l'any 1237, i no es conserva, ja que se'l coneix per referències. En total l'Arxiu consta de 110 pergamins que han estat classificats i restaurats pel Servei d'Arxius del Departament de Cultura de la Generalitat, i van ser objecte d'una llarga exposició al Museu els anys 1983 i 1984 per apropar-los més al públic.

ALTRES TEMES IMPORTANTS:

Malgrat que el tema de la història sigui el plat fort del Museu, no hem d'oblidar la vocació d'aquest d'ocupar-se de qualsevol qüestió relacionada amb el seu entorn. Així tenim que una part important del Museu es dedica a les costums i tradicions populars, moltes d'elles ja perdudes, i en diverses sales hi ha exposades tota mena d'eines utilitzades en els antics oficis (carreters, ferrers, etc.)

L'estudi científic de la natura (biologia, geologia, etc.) també és present al Museu, i així en aquest camp es realitzen diverses activitats, com herbaris de mostra de la flora de la comarca, etc.

EL TO DIDÀCTIC DEL MUSEU:

Aquest és un aspecte que cal remarcar perquè és de vital importància. L'exposició de les diferents matèries a les sales del Museu està feta amb una sèrie d'elements (explicacions senzilles en lletra clara, fotografies, dibuixos complementaris, etc.) que fan que qualsevol persona, per profana que sigui en el tema pugui entendre perfectament de que li estan parlant, i tot d'una manera amena i agradable.

Un altre element que contribueix al to didàctic del Museu és el seu servei de publicacions, que edita per exemple la revista «Papers del Montgrí» que es dedica a divulgar les recerques i estudis que es van realitzant al Museu.

RECOMANACIONS PER AL FUTUR MUSEU DE L'ESCALA:

Davant la possibilitat de que en un futur, l'Ajuntament de l'Escala es plantegi la possibilitat de tirar endavant el projecte d'un museu, ens permetem de fer les següents recomanacions:

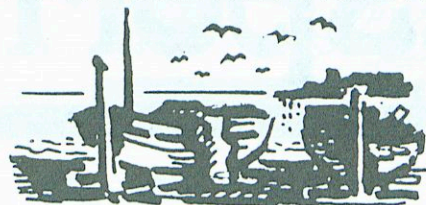
- Un museu és un element indiscutible de transmissió cultural, i per tant, una bona inversió per al poble.
- Un museu no s'ha de fer per tranquil·litzar-nos la consciència tots i pensar que així ja s'ha salvat la papereta cultural, sino que s'ha de fer a consciència, sabent el que representa i els bens que pot portar al poble la seva bona gestió.
- S'ha de fugir des de bon començament de la concepció estàtica que s'ha tingut sempre dels museus, ja que o si no deixen de convertir-se en elements transmissors de cultura com deiem abans, avui dia un museu implica un dinamisme constant (debats, conferències, exposicions itinerants, etc.)
- Malgrat que fer un museu és una tasca difícil, tots plegats ens en podem sortir molt bé.

vida escalenca

REFRESQUEM LA MEMÒRIA

RICARD GUANTER

DIES DE PLUJA I MAL TEMPS

El record que jo tinc de petit sobre els pagesos de l'Escala em diu que era una gent molt treballadora.

Mai no se sabien estar sense fer res. Els dies que plovia i que per tant no podien anar al camp perquè estava molt enfangat, els menestrals escalencs sempre tenien quelcom a fer.

Es més, quan feia bo, sempre es guardaven feina per fer els dies de mal temps.

Nevés, plougués o planegessin d'aigua les terres, sempre remenaven acasa seva amb alguna cosa o altra.

Una de les feines que recordo feia el meu oncle Jaumet amb el meu cosí, en Pepitu, era la de fer estelles. Les feien a l'entrada, on hi posaven el carro.

Les cases de pagès solien tenir una entrada força gran, des d'on s'anava a la quadra o quadres dels cavalls, al celler, a les quadres de porcs i vaques. Dita entrada solia tenir comunicació amb la casa-habitacle.

En ella, a més d'entrar-hi el carro, s'hi realitzaven altres feines com fer-hi estelles, esbotzar blat de moro, engrunrar fesoles, etc. etc.,....

Fer estelles era una manera molt econòmica de treure's el fred. Primer, serraven les branques o les soques i les posaven al cim de dos cavallets de fusta en forma de «x». Amb la serra de dues mans anaven serrant els trossos. Abans, no es coneixia el «moto-serra».

Els troncs més grossos, els estellaven a cops de massa, tot valent-se dels tascons amb els quals esberlaven la llenya. A voltes, era suficient el magall.

Una altra feina que solia tenir lloc els dies de mal temps o d'intens fred era la d'engrunar el blat de moro, cosa que també, en alguns casos, acostumaven a fer-ho en el graner. Feien servir una màquina que era moguda amb una maneta. Les cases que no en tenien -que eren les que collien menys blat de moro- engrunaven les capsos d'una forma manual. Es tractava d'un treball molt lent i pesat.

Les cases que tenien vinya -a l'Escala eren moltes- aprofitaven els dies de mal temps per a trasbalsar el vi i per a endreçar el celler.

Eren també diades molt adequades per arranjar les portes de les quadres de porcs, sobretot aquelles que s'aguantaven en

quatre fils.

A les dones, els anava molt bé que els homes es quedessin a casa de quan en quan. Així els podien arranjar aquella gàbia de conills que ja feia dies que els havien dit per fer-ho però que mai no tenien temps. O aquella tela metàlica del galliner que estava desclavada i que calia posar-la bé.

Era també una bona ocasió per arranjar els guarniments del cavall. Si la cosa era prou complicada, s'anava fins a cal baster. En Siset Frou, en Pere Saló i en Pepet Lleonart -el baster de la plaça- ja sabien que els respectius clients aprofitaven aquestes diades per a portar-los-hi feina.

També era el moment adient per anar a ferrar el cavall o portar l'arada o la rella (1) a can Joan «Sentena» o a can Brunsó. Els carros i carretons també s'havien de vigilar de tant en tant. Els dies de mal temps eren propicis perquè en Geli o l'avi Carreter els fes un repàs.

Dies de pluja, de fred i d'estar a casa i a la vora del foc, perquè no? Hi havia temps de fer torrades i un bon alioli.

No sé perquè seria així, però eren uns dies que semblaven ideals per fer, a l'hora de dinar, escudella o sopa de carbassa.

En els graners sempre s'hi guardaven unes quantes carbasses, que ja eren especials i, per dscomptat, molt diferents de les que es donaven al bestiar.

L'escudella era dolça i, si no ho era prou, algú s'hi posava sucre. El seu color era vermellós. També es feia sopa de rabequets, dels quals també se'n podia fer confitura casolana.

En algunes cases, a l'escudella de carbassa s'hi possava arròs, però no resultava massa bona.

Suposo que aquest costum de fer sopa encara no s'ha perdut del tot, ja que de quan en quan, a l'hivern veig a la plaça del mercat carbasses i rabequets. Les solen vendre a trossos, que ja tenen preparats o es poden tallar a gust del consumidor.

Però aquelles diades hivernenques, aquell tarannà tranquil i casolà dels nostres pagesos, ja són llunyanes i sols resten el record.

RICARD GUANTER

(1) Segons el Fabra, s'entén per RELLA la peça de ferro tallant fixada a l'arada, que serveix per obrir el solc.

esport i lleure

SARDANES

L'Obra del Ballet Popular de Barcelona, ha comunicat l'acord que ha pres de nomenar **Badalona, Ciutat Pubilla de la Sardana 1988**. Cal fer arribar la més cordial felicitació als badalonins, principalment als sardanistes.

Amb una tarda de temps esplèndid, tenia lloc el dilluns 12 d'octubre la ballada al Camp dels Pilans, a càrrec de la cobla **Flama de Farners**. Del repertori anunciat «Petó i natjada» d'Enric Vilà; «El golfet» de Ricard Viladesau; «La pubilla catalana» de Josep Carbó; «Cant a l'Escala» de Lluís Albert; «Empar» de Jaume Vilà i «Bona Festa» de l'Avi Xaxu, varem quedar sense la interpretació de «Empar» que, ignorem les causes, va ser substituïda per «Cap de Creus» de Rafael Cabrisés. L'assistència molt escassa.

Recordem que pel que resta d'any les ballades programades són: mes de novembre, **dia 8 Aplec a Sant Martí d'Empúries** amb la cobla **Ciutat de Girona** i mes de desembre, **dia 26**, al migdia, a la Riba, cobla **Foment de la Sardana**.

Ens plau avançar que aquest any la nostra vila, figurarà per primera vegada entre les poblacions que fruiran de la **CAMPANYA DE MUSICA PER A COBLA**, —enguany la cinquena— que, novament amb la cobla **Montgrins** com a intèrpret, patrocina la Diputació de Girona.

En principi sembla que tindrem el concert el **dia 29 de desembre a la nit**. El proper mes en donarem confirmació i ampliarem dades.

En diverses ocasions hem escrit comentaris sobre la duplicitat del nom de les dues Agrupacions Sardanistes de la nostra vila. Ara tornem a tocar el tema, per publicar —textualment— l'escrit dirigit als associats del Centre Esportiu i Recreatiu l'Escala. Diu així: «L'Escala 16 d'octubre de 1987. *Benvolgut soci, La Junta Directiva del C.E.R. L'Escala convoca una Assemblea Extraordinària pel proper dia 6 de novembre, a les 9'30 de la nit en primera convocatòria i a les 10 de la nit en segona convocatòria. El tema a tractar és la polèmica que provoca el nom de l'Agrupació Sardanista «Avi Xaxu» del C.E.R. L'Escala. Per la bona marxa de l'Entitat i de la secció de sardanes, confiem amb la vostra assistència. Molt atentament. La Junta. Angel Rodriguez. M.ª Lluïsa Vila. A. M.ª Garcia*». Esperem que la reunió serveixi per a donar una solució definitiva.

Organitzat pel Jovent del C.E.R. L'Escala, el dissabte dia 24 d'octubre, va tenir lloc, a la Sala del **Centre Cultural Municipal Xavier Vilanova**, una sessió de ballades amenitzada per l'orquestra **MONTECARLO**.

FUTBOL

Resultats del mes d'octubre

BENJAMINS

dia 10	Llançà - L'Escala	2-4
dia 17	L'Escala - Vilajuïga	3-2
dia 24	Poble Nou - L'Escala	1-7

ALEVINS

dia 10	L'Escala - Empordanès	3-0
dia 17	Verges - L'Escala	1-1
dia 25	Bellcaire - L'Escala	3-3

INFANTILS

dia 10	Bons Aires - L'Escala	4-2
dia 17	L'Escala - Cassà	3-1
dia 24	L'Escala - Bellcaire	7-0

JUVENILS

dia 11	Anglès - L'Escala	3-2
dia 18	L'Escala - Olot	0-4
dia 25	Farners - L'Escala	4-2

TERCERA REGIONAL

dia 4	L'Escala - Calonge	3-0
dia 11	Begur - L'Escala	3-2
dia 18	L'Escala - Flaçà	0-0
dia 25	L'Escala - Sauleda	4-2

PRIMERA REGIONAL

dia 11	L'Escala - Cassà	1-1
dia 18	Torroella - L'Escala	0-1
dia 25	L'Escala - Besalú	2-1

TENNIS TAULA

Daniel Sabrià i Joan Marquès, finalistes del Torneig Fires '87

Com cada any, s'ha jugat el Torneig Fires Girona '87. A la categoria infantil David González i Albert Surrell arribaven a les semifinals, igual que en Josep Lluís Cortal a la categoria juvenil i en Joan Sues, a la d'absoluts, mentre que l'èxit escalencs el tenim a la categoria de veterans, la final dels quals la jugaren Daniel Sabrià i Joan Marquès.

El 15 de novembre comença la lliga nacional de 2.ª divisió

El CER Anxoves L'Escala ha quedat inclòs a la Zona Est grup parell de la 2.ª divisió espanyola de Tennis Taula i jugarà una lliga a doble volta amb els següents equips: FD Cassanenc (Girona), Oleastrum (Tarragona), Gimnàstic (Tarragona), Farauto Calella (Barcelona), Santa Coloma (Barcelona) i RM L'Hospitalet (Barcelona).

Els tres primers partits són els següents:

15-11-87	CER Anxoves L'Escala - FD Cassanenc
21-11-87	Farauto Calella - CER Anxoves L'Escala.
28-11-87	CER Anxoves L'Escala - Santa Coloma.

Competició provincial

Primeres

- CER A. L'Escala 5 CN Figueres 4 (Marquès 2 X. Cortal 2 Joan Sues 1).
- 21 Canvi 5 0 CER A. L'Escala 5 (Joan Sues 2 X. Cortal 2 J.L. Cortal 1)
- CER A. L'Escala 4 FD Cassanenc 5 (López 3 Joan Sues 1 X. Cortal 0)
- TT La Bisbal 1 CER A. L'Escala 5 (Joan Sues 2 J.M.ª Guanter 2 González 1).

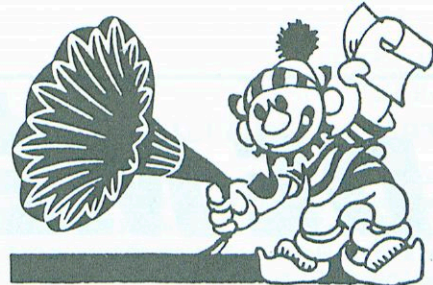
Terceres

- CER A. L'Escala 5 TT Lloret 2 (Surrell 3 Rieimbau 2 Jaume Sues 0)
- Santjoanenc 2 CER A. L'Escala 5 (Surrell 3 Rieimbau 2 Vargas 0).
- CER A. L'Escala 3 TT AVAP 5 (Surrell 2 Rieimbau 1 Jaume Sues 0).
- FD Cassanenc B 2 CER A. L'Escala 5 (Rieimbau 3 Surrell 2 Vargas 0)
- FD Cassanenc A 3 CER A. L'Escala 5 (Surrell 3 Rieimbau 2 Vargas 0).
- TT La Bisbal 5 CER A. L'Escala 4 (Surrell 2 Rieimbau 1 Vilà 1)

Juvenils

- Jovent Saltenc 1 CER A. L'Escala 5 (J.M.ª Guanter 2 J.L. Cortal 2 González 1)
- CER A. L'Escala 5 CN Figueres 4 (J.M.ª Guanter 2 J.L. Cortal 2 González 1)
- CER A. L'Escala 5 FD Cassanenc B 0 (J.L. Cortal 2 González 2 Surrell 1)

GUANTER

ORGANIGRAMA MUNICIPAL: AREA DE GOVERN, HISENDA, ECONOMIA I TURISME

Les competències de cadascuna de les subàrees de govern, hisenda, economia i turisme són:

AREA DE GOVERN, HISENDA, ECONOMIA I TURISME:

Coordinador: Rafel Bruguera.

3.1.— GOVERN LOCAL I REGIM INTERIOR:

Responsable: Josep Carreras.

Competències: Policia Municipal, Reglament de la Policia Municipal, Ordenació viària, trànsit, circulació, Junta Local de seguretat, ocupació de la via pública, Quintes, transports públics, (S.A.R.F.A...), relacions exteriors (Correus, telègraf, servei de butà...), mercats, ordenances de policia i bon govern.

3.2.— COMERÇ I CONSUM: Responsable: Carmel Isern.

Competències: Associació de comerciants, defensa del consumidor, imputs de la indústria i del comerç i urbanisme comercial.

3.3.— HISENDA: Responsable: Rafel Bruguera.

Competències: Patrimoni Municipal, pressupost municipal, recaptació, padrons fiscals, ordenances fiscals i béns.

3.4.— PROTECCIÓ CIVIL: Responsable: Salvador Simon.

Competències: Servei de prevenció i extinció d'incendis, Pla d'hidrats, Junta Local de protecció civil, Pla d'emergència municipal, Associació de defensa forestal del Montgrí i protecció i promoció del patrimoni forestal.

3.5.— RELACIONS CIUTADANES: Responsable: Albert Puig.

Competències: Descentralització, Responsables de barri, Informació ciutadana, bústies i cartelleres de barri.

3.6.— AGRICULTURA: Responsable: Pere Sala.

Competències: Camins rurals, recs i rieres, Cambra agrària, vigilància rural i Contribució territorial rústica.

3.7.— PESCA: Responsable: Albert Puig

Competències: Port de pescadors i Confraria de pescadors.

3.8.— TURISME: Responsables: Rafel Bruguera i Carmel Isern.

Competències: Promoció i Patronat de Turisme.

RELACIÓ DELS SERVEIS REALITZATS PER LA POLICIA MUNICIPAL DURANT L'OCTUBRE

Accidents de circulació amb atestats	6
Accidents de circulació sense atestat	6
Aldarulls a la via pública, a vivendes i a locals públics	11
Ajuda prestada en incendis i a transeünts	38
Anomalies a la via pública	27
Detencions delictes contra la propietat i per altres causes	11
Denúncies per infracció Codi, Ordenances Mun., Lleis...	9
Informacions per telèfon, per les patrulles i turístiques	8/1/3
Recuperació de vehicles robats	10
Serveis especials	15
Serveis d'urgències (Metges, farmàc., A.T.S. i patr. d'aux.)	175
Quilòmetres efectuats per els vehicles	10.671
Total vehicles retirats per la grua	2

LES OBRES DEL NOU AJUNTAMENT

Sembla ser que abans de finalitzar l'any, les obres de construcció del nou edifici de l'ajuntament es reprendran després que s'adjudiquin a diferents industrials de la vila les obres d'acabament de la segona fase. Un cop acabada aquesta segona fase es podrà utilitzar els baixos i restaran pendents els acabaments del segon pis i altell.

MONTGO

El projecte de les obres de sanejament de Montgó està fet ja fa alguns anys, però no es poden dur a terme fins que la Direcció General d'Obres Hidràuliques no decideixi adjudicar-les. El projecte puja uns 77 milions de pessetes, de les quals el 50% serà finançat per la Generalitat i la resta entre els Consistoris de l'Escala i Torroella de Montgrí.

RIELLS

El Pla especial de Riells preveu enllaçar l'actual Passeig Marítim i el Port amb l'ordenació de la platja i la urbanització de la zona fins a Punta Montgó.

La primera fase consistiria en allargar el Passeig Marítim fins al Port i l'ordenació de la platja de Riells solucionant el problema de la sorra.

La segona fase preveu la urbanització i pavimentació de l'Avinguda Montgó. Tot el trànsit es traslladaria a la nova Avinguda quedant la carretera de primera línia del mar en una via de serveis i aparcament.

La tercera fase comprèn l'ordenació i urbanització de la punta del Noi Esquerrà fins a Punta Montgó. Aquest projecte que puja uns 400 milions de pessetes està en fase d'exposició al públic.

DE MÉS I DE MENYS

Aquesta secció, concebuda com espai d'expressió crítica en el més positiu sentit de l'acepció, aplega les opinions dels lectors recollides per la Redacció, que les publica com a un aspecte més de servei públic.

CONTINUA EL DESGAVELL

Fa pocs dies, un lector ens comentava el diàleg que havia sentit entre dos operaris de la Telefónica mentre anaven col·locant, de la manera habitual, es a dir, de qualsevol manera, els «munyocs» de cables amunt i avall. Davant la forma de treballar d'un d'ells i com a resposta al comentari de l'altra, aquell va contestar: ¡Anda ya, déjate de h... y tira p' delante, que quiero largarme ya de esta m... de pueblo!»

El lector ens comentava: «Em va saber molt greu sentir-me allò del meu poble, però, fredament, vaig pensar que, per desgracia, si no és ja una m... absoluta, com deia aquell individu, poc s'en faltava si anem seguint aquest camí...»

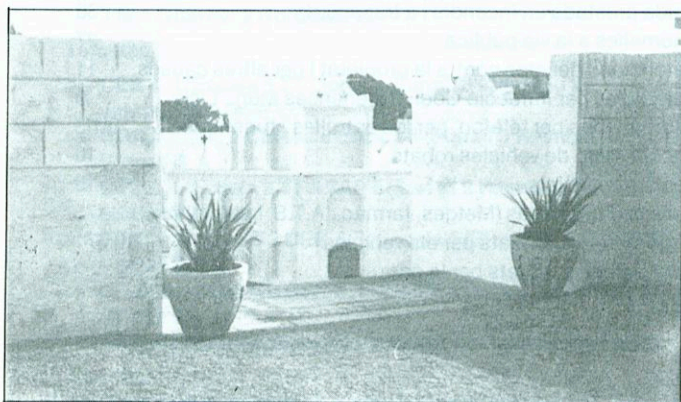
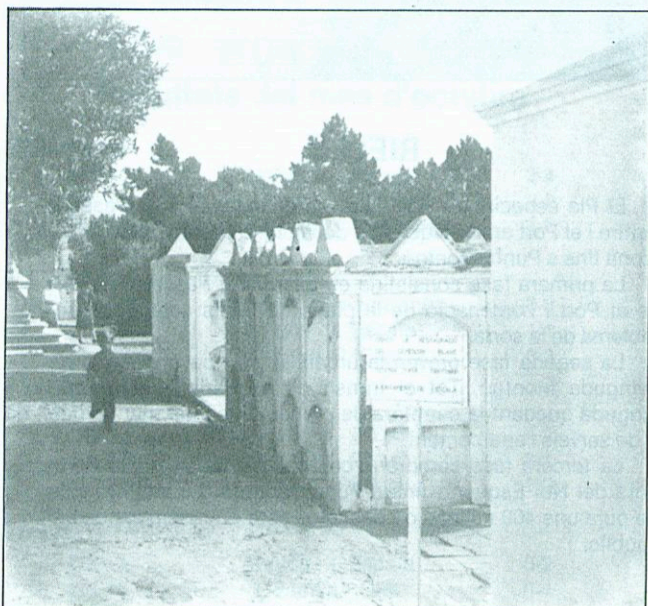
Efectivament. La cosa va molt malament en aquest aspecte. Però, davant la barroeria i manca d'escrúpols dels operaris de les grans companyies que només els preocupa anar per feina i tirar pel dret, i que és la causa del desgavell increïble que s'està produint a marxes forçades, hi ha l'autoritat a qui es té encomenat tenir cura d'aquests aspectes en el Consistori i que te la obligació i el dret de posar-hi frè. ¿Tan difícil és

trametre un perentori avis a les Companyies, amb l'advertència de que abans de col·locar qualsevol línia es posin en contacte amb les Conselleries corresponents (entemem que han de ser la de Serveis i/o la d'Embelliment), a fi i efecte de determinar el trajecte i distribució dels fils amb un màxim d'efectivitat i un mínim de perjudici per a l'estètica i el bon gust més elemental. ¿I que no tinguin via lliure fins que aquests objectius estiguin garantits?»

¿Es que permetriem que a casa nostra vinguessin uns empleats forasters que per fer-ne via i estalviar-se material, comencessin a empastifar-nos menjadors, sales d'estar i dormitoris, amb pilons de cables que travessessin amunt i avall a dreta i esquerra, de paret a paret?. ¿No es veritat que posariem el crit al cel, obligant-los a respectar el que és nostre i a seguir estrictament les nostres indicacions que per alguna cosa estem a casa?. ¿Doncs per qué ho permetem en els nostres carrers i places? ¿Es que no és l'Escala el nostre poble? ¿Es que no estíem CASA NOSTRA?»

Treiem el cap que, com l'estruc, tenim enterrat dins la sorra, aixequem la cresta i FEM EL QUE S'HA DE FER.

I el que tingui orelles que escolti. M.

S'ha de reconèixer que el «cementiri vell» cada dia fa més goig, en notar-se la tasca de restauració i neteja que porten a cap els serveis de manteniment de l'Ajuntament. Una circumstància que van agrair els escalencs que, en les passades diades de difunts, acudiren a homenatjar els seus absents. - M.

Ja s'han plegat les ballades de Tots Sants. La cobla és a l'hostal. A la cuinassa, davant de la llar, asseguts a l'escon uns, i en tamborets i cadires altres, els músics s'escalfen les cames; s'escalfen les cames i amoroseixen amb una-sucamulla de vi calent llurs gorges seques i cansades. Cada un d'ells aguanta amb la mà esquerra, damunt del genoll, un fondo plat de terrissa, on van estufant-se i envermellint-se els trossos de pa que suren en el líquid fumós. Els dits pelluquen, xarrupen les boques, i els semblants van animant-se a influències del sanítos refrigeri.

Mentrestant l'avi de la casa fa becaines en un recó, a frec dels tions ablamats. Ara aixeca a poc a poc el cap fins a posar en descobert les pellerings pansides de sa barballera; ara el tomba pesadament damunt del pit.

Mitja dotzena de pagesos joves, ben vestits i afaitats, amb les barretines estudiadament encrestades al cap i lluint a tall de joell un brotet d'alfàbrega a les orelles, conversen a peu dret, enrotllats darrera dels músics. Encara estan roigs de l'acalorament del ball, i amb llurs mocadors violats s'eixuguen de tant en tant la suor, que els arrosa la cara i el cabell.

L'Hostalera i les minyones van i vénen de la llar als fogons i dels fogons a l'armari.

Un xaval aclofat dintre un cove d'userda ho espia tot amb ulls esparvillats.

El llum de ganxo penjat al vogi dels fogons, tot just deixa veure sa flameta groga entremig de la fumarada que s'enlaira de les paelles i cassoles. En canvi, les resplendors roges i bellugoses de la llar vagaregen per l'àmbit ombradís. Tot oneja en un tràngol de llum i ombres.

A tot d'oració alguns pagesos se posen a parlar de la nit dels Morts, de la nit que entra. Se contenen casos d'aparicions sobrenaturals. Qui no en sap un ne sap altre, i cada u procura explicar-se d'una manera interessant. Un dels músics, un home alt, magre, espatllut, carallarg, de frontalera calba i patilles blanques, després de xarrupar les solies del seu plat, pren part en al conversa i diu així:

—No sé si haureu conegut a n'en Refila de Navata: jo sí. Era la primera tenora de l'Empordà, un gran músic, un compositor sardanista dels que no en corren gaires. Ses sardanes... ja ho crec!... encara es toquen i es ballen amb devoció: aquesta és la paraula. Se ballen amb devoció perquè la seva música té quelcom de religiós, de sant, de... no es pot dir, vaja. Fou el meu mestre de tenora. En aquells temps era ja vellet, però xamós, fresc... un home baixó... (me sembla que el veig)... rodó de cara, molsut de clatell... Duia les calces amb davantal, a l'estil d'abans, i el gec guarnit amb una vistosa botonada de llautó. Ara no penseu que fos presumit: res d'això. Deixava caure a la bona de Déu sa barretina musca, que li penjava com un sac buit per sobre l'esquena. Solia anar amb les mitges a garró i ni tan sols se n'adonava. Era un home que sempre estava somniant solfes. Ah! no esmento aquestes coses perquè rigueu, no... que el pas no és de riure... sinó que les dic perquè vegeu si el tinc ben present, aquell home, i perquè entengueu que lo que ara vaig a contar no és pas cap rondalla.

Aquí el narrador fa una petita pausa. Tot és silenci. Les paelles dels fogons han parat de xauninar. No s'ou més soroll que el ronc sord de la gran olla de ferro penjada en els clemàstecs, que comença a arrencar el bull. El xaval del cove d'userda no aparta sa vista dels llavis del músic, com si hi sotgés la sortida de ls paraules. El músic continua així son relat:

—Avui fa anys, d'això. En Refila de Navata havia anat a tocar les balles de Tots Sants a un poble de l'encontrada. Quan foren plegades, a capvespre, tot solet, prengué el camí de casa seva. Ell mateix m'ho contà. Duia la tenora lligada a l'esquena dintre sa bossa de cuir, i halo, halo, anava baixant muntanyes avall, enfilant totes les dreceres que trobava. Mes, al cap d'una estona, les cames d'en Refila prou trespaven pels viarans, però els seus pensaments n'eren lluny, lluny... ja no eren de la terra. Havia tingut una inspiració, i componia de cor. Ningú, sinó el que algun cop les ha sentides, pot figurar-se de quina manera les inspiracions roben l'ànima d'un artista.

Aquí tots els músics balandrejaren el cap en senyal d'aprovació, i el narrador seguí dient:

—El temps passava, i en Refila, distret, embadalit, no n'havia esment. I, camina que caminaràs, ve que ensopega amb una rabassa descolgada. Llavors tornà en si (vull dir que sortí del seu capficament), i, com qui es deixonda, comença a guaitar a banda i banda. Mira d'ací, mira d'allà... s'havia perdut al mig de la boscúria, al bell davant d'uns barrancs fondos que haurien fet basarda a l'home més valent. Era nit, nit entrada. La

lluna era gairebé nova. Tot just s'obirava en el serenor com una ombreta més clara i més blavissa que el fons del cel, vorejada d'un blanc filet de llum. Els caminals... ja podeu comptar... s'esborraven a quatre passes de distància. En Refila estava ben derorientat. I heu's aquí, fillets de Déu, que mentre examinava les cretes i els vessants de les muntanyes, cercant-hi quelcom que li fos conegut, amb una alenada d'aire arriba a les seves orelles una mena de música estranya i embadalidora. Era una música que tot just de Déu se sentia, fina, finíssima, mig esbalaïda en el ventijol. Sonava com un brunzir d'abelles que ara s'acostés, ara s'allunyés, augmentant o disminuint, però sempre feble, confós... Què serà? què no serà?... De moment en Refila cregué que era una il·lusió seva, una xiulada d'orelles... un esbravament de la sang que remorejava les harmonies somniades pel camí. Però ca!... se'n desenganyà de seguida. Aquella música no s'assemblava a res que ell mai hagués pensat ni sentit. Era un aire de sardana nou, placèvol, melangiós... que s'emparava del cor, despertant-hi les il·lusions més dolces de la vida passada. Duia a l'ànima un record... així... com el del so agradós dels primers petons d'amor; però alhora hi despertava una tristesa... i quina tristesa més fonda, valga'm el bon Jesús! Llàstima de fosca, que no permetia escriure un mot de lletra; o, si, no, en Refila hauria apuntat lo que sentia. Només podia escoltar: això sí. I, per fer ho millor, a poc a poc et se posà a caminar cap allí d'on semblava venir aquell brunziment harmoniós.

El músic callà una estoneta sospirant. L'hostalera i les minyones s'havien girat d'esquena als fogons, escoltant amb la boca badada i els ulls esverats. Ningú es posticava. Solament s'oïa el ronc sord de la gran olla de ferro que bullia penjada als clemàstecs.

Al cap d'una estoneta el narrador continuà son relat d'aquesta manera:

—En Refila de Navata no es recordava de sa casa, ni de sa família, ni del camí perdut. No tenia altra dèria que amarar-se en aquell doll fi d'harmonia, del qual anava seguint el rastre. Era un músic de cor. Al tombat un morro de serra, llambregà en una fondalada boirosa un poblet llunyà que rossejava a la llum de la celítia. Tira cap allà!... A manera que caminava, els sons atractivols eren més clars, menys confosos... Endavant! Tot d'un plegat se topà amb una paret emmantellada d'heura, una paret baixa... i al darrera s'hi estenia una salzerada ufanosa i atapeïda. D'allí eixia una bravada humida com de terra remoguda de fresc o regada de poc. Vataua! Allí es feien les ballades! En Refila en sentia el trepig; un trepig seguit, seguit, acompassat... arreglat a l'aire de la música. No hi havia dubte: allí, dessota d'aquells arbres, es puntejava la sardana, sense altra lluminària que la de les estrelles. Costava d'obrir els balladors; però, a manera que la vista s'ensenyoria de l'ombra, es reparava confosament com anaven i venien, rodant, rodant i saltironant. Era una gent malgirbada i cantelluda. Llurs peus trepitjaven el sòl amb un cruiximent aspre, sec. Alguns duïen els plecs de la roba entaxonada de terra, que amb llur moviment s'anava esllengant i queia amb un soroll de plovisca. En Refila s'estremí de cap a peus comprnent-ho tot. Aquell era un cementiri. Els salzes, els erols vorejats de rosers florits, les creus mig tombades que hi havia al dedins, alguns clots que semblaven cavats suara suara... vaja, tot explicava el cas. Era la nit dels Morts, i els balladors serien uns bons empordanesos difunts que, amb permís de Déu, s'esbargien puntejant la sardana, el ball de llurs dolços records. Els músics estaven encamellats damunt d'una tomba antiga envellutada de molsa, i tocaven llurs tenores i flaviols amb un alè de pit, alè suau que no arribava a botir gens ni mica llurs galtes esllanguides. I jamb quin gust i amb quina finesa tocaven! Llur sonada era dolça, embadalidora... s'emparava del cor, hi despertava les il·lusions de la vida passada... però alhora hi vessava una tristesa... i quina tristesa més fonda, valga'm el bon Jesús! En Refila no es cansava d'escoltar. A pesar de la por que tenia, no sabia deixar-se d'escoltar, pobret. I mentrestant la sardana s'acostava cap allà on ell era, i dels cossos freds dels balladors s'exhalava un griso de sepulcre, un aire geliu, que els rosers el sentien d'un tros lluny. I tal si el sentien els rosers!... S'hauria dit que passava per llurs branquinyols una mena d'esborronament, i les roses, sobtades, s'esparpellaven i s'anaven esflorant, deixant caure llurs fulletes per tots cantons. Ell, en Refila, també la sentia, aquella fredor, al cap, al pit i a l'ossada... i ja no tenia virior de fugir, i les cames se li segaven, i les parpelles se li cloïen amb una son invencible, dominadora com la de la mort. Pobre Refila de Navata! Caigué, caigué sense sentits al peu de la tanca, i... ¡Déu nos en guard, a nosaltres, d'un son com el seu!

(continua a la pàgina 18)

UN XIC DE TOT ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

(ve de la pàgina 17)

Aquí el narrador calla sospirant i tombant damunt del pit el cap pensatiu. Al mateix temps s'ou el cant llunyà d'un gall, com un gemec prolongat i misteriós. Tothom s'estremeix. El xaval del cove d'userda es gira pàlid i esverat. Li havia semblat sentir una alenada freda que li arrufava els cabells del clatell. Després d'una llarga pausa, el músic torna a sospirar i exclama:

—Món, món! Arca de ximples! ¿Sabeu lo que suposà, la gent., quan en Refila contà lo que li havia passat? Doncs, res: que la serena de la tardor li havia emmalaltit el seny i havia esflorat les roses. I els metges que el visitaren (perquè sempre més ha estat malalt, flac, abatut i descolorit), sabeu què digueren? Que sí, que s'havia tocat i tot lo que explicava eren fantasies i desvaris.

—I vós què en penseu? —li pregunta el xaval del cove d'userda, amb veu ansiosa i apagada.

—Jo crec que en Refila é més savi que nosaltres i que tots els metges —respon el músic sentenciosament.

Tothom fa senyal d'aprovació. Aquells empordanesos no s'estranyen pas de que els morts, per bé que estiguin llurs ànimes al cel i per freds que hagin de trobar llurs cossos soterrats, vulguin, amb el permís de Déu, gaudir-se un cop a l'any puntejant la sardana, el ball de llurs dolços records, el ball sagrat de la terra.

(FI)

CONSELLS DOMÈSTICS

— La tardor començada, pensem en la grip. Als primers calfreds preneu un bany de peus a base de farina i mostassa: 150 gr. per un gran cossi d'aigua ben calenta. Es un remei d'àvia que segueix eficaç d'ençà forces generacions.

— Si us obsequien amb un ram de roses, en l'aigua del gerro fiquen-hi unes gotes d'èter. Veureu que les flors duraran més dies.

EL VENT DE LA NATURA ENS PORTA

TEMPS DE POESIA

Desde Les Olives.
JOAN-JORDI SAUQUÉ

«I mentre el mon es perd, adormit a la platja, jo somnio -perdut en l'estreta salvatge dels llavis de l'escuma i dels braços del vent». (1)

Tot lo que som ho ha tocat el vent. Du i s'emporta lo que troba al seu camí. Ara un altra vent pot du temps de poesia. La poesia ens arriba de incommensurables fons. L'Emissora local es, benvinguda sigues (2), una via molt efectiva i recomenoble quan un nou programa de radio s'endinsa al món dels poetes i musics catalans, aquí, a l'Escala. Es un món encisador, es el temps de tots els que som. Nosaltres pertanyem a tot, principalment a lo que ens envolta, i aquestes notes i lletres han sortit d'aquí, sense anar més lluny.

A mi, si fos poeta, em costaria molt trobar les paraules que puguesin definir o suggerir un temps, en espai... un moment i el sentiment que comporta i admirar-lo amb la ploma. Tinc molt que agrair als poetes, aventurers del lexic, trobadors del silenci. El meu agraiment vol ser poesia.

(1) L'estrofa es d'un poema d'en Marius Torres: «En el silenci obscurs d'unes parpelles closes...», de Poesies, «Llibre segon». 25, 1947.

(2) AL VENT, es un programa que s'emmet cada dimarts de 10 a 11 del vespre per l'emissora municipal de l'Escala. 107.6 FM. un programa de Susanna Alonso, amb Ramon Manen i Margarida Benet.

NO DIGUEU

Desauciar
Desbarajuste
Descabellat
Descaro
Descifrar
Desditxa/Desditxat
Desdoro
Desempenyar

Desengrassar
Desespero
Desetjar
Desfile

DIGUEU

Desenganyar, desnonar
Desgavell
Forassenyat, desbaratat, absurd
Descaradura, desvergonyiment
Desxifrar
Dissort/dissortat, infeliç, pobre
Detriment, deslluiment, taca
Complir (el deure)
Executar, interpretar (un paper)
Desempenyorar (llevar una penyora)
Desgreixar, desengreixar
Desesper, desesperació
Rebutjar
Desfilada, parada

REMEIS CASOLANS

- Aire, sol, all i llimona, poca feina al metge dona
- Si els ulls de poll et fan mal, renta'ls amb aigua i sal; i si d'ells et vols lliurar, renta'ls amb aigua de mar.

DEFINICIONS

- L'idealista és aquell que creu que les roses han de fer una sopa més bona que la col per tal com llur perfum és més agradable. (H-L.M.)
- Un adolescent és una persona que es pot rosegat el cor sense perdre la gana (I.B.)

ACUDITS

- El professor de matemàtiques s'adreça a en Llengudot, alumne descarat:
- Suposa que el teu pare em manlleua cent mil pessetes a l'interès de 2% per un any. Al cap de l'any li demano que me les torni. Quantes pessetes m'hauria de donar?
- Cap.
- Com, que cap?
- Cap, perquè el meu pare només respecta a la gent eixerida; i un tio que presta a 2% és un beneit.

"Que no ens facin un gol a última hora"

LLIBRETA PREVISIÓ

Màxim interès.
Gran flexibilitat.
Assegurança de vida.

...el futur resolt.

CAIXA DE CATALUNYA

QUAN ÉREM INFANTS

GEOGRAFIA LOCAL (XI): COMERÇ I TURISME.

Antigament, el comerç era molt limitat. El comerç amb l'exterior consistia en una exportació de vi a Itàlia i s'importava gra. Més tard amb el creixement de la indústria conservera, s'ha venut peix blau arreu de Catalunya i anxova arreu de l'estat.

Fins a l'arribada del turisme, els pocs comerços de l'Escala, tenien el costum de fiar. Els escalencs anaven a comprar a l'hivern i pagaven a l'estiu o quan la calada era bona. Cada setmana hi ha un dia de mercat a l'aire lliure on es ven quasi de tot, especialment queviures, sabates i roba. El dia de mercat, el diumenge, el carrer on té lloc, es converteix en centre comercial. Són nombrosos els marxants que cada diumenge monten les seves parades. Fins els anys 60, el mercat es feia a la Plaça Víctor Català (d'aquí li vé el nom de Plaça del Mercat). Posteriorment es traslladà al carrer Garbí (carrer del C.E.R.), més tard al Passeig Marítim i des de l'any 85 al carrer Llevant.

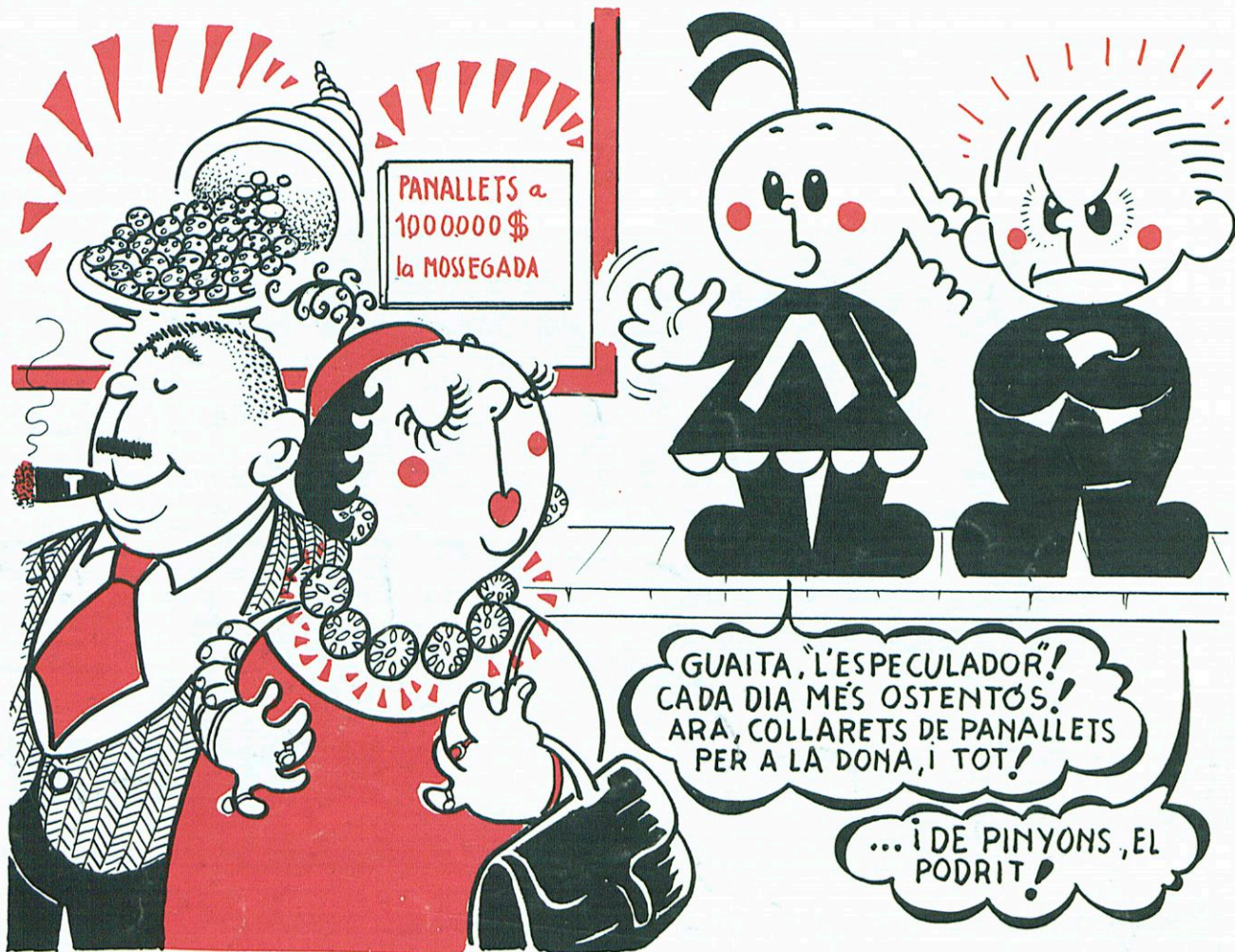
El mercat de verdures perdura a la Plaça del Mercat. Dos dies a la setmana, els pagesos de les rodalies ofereixen els seus productes del camp.

L'Escala compte també amb molts comerços que donen feina a molta gent, especialment a l'estiu. Aquest increment es produí a partir del «boom» turístic dels anys 60. Per atendre a tota la gent que vé a passar les vacances d'estiu s'han construït nombrosos hotels, bars, botigues i restaurants, així com agències immobiliàries, oficines bancàries

El turisme ha canviat totalment la fesomia del poble, passant d'una vila típicament pesquera a un centre turístic de màxima importància.

Ho demostren les següents xifres d'establiments turístics adscrits al CIT: 9 hotels, 9 hostals, 5 pensions, 12 restaurants, 14 cafeteries i bars, 6 campings, 22 immobiliàries, etc.....

EN LLOGUER: Per a negoci de prestigi i permanent i molt especialitzat, busco local cèntric entre 15 i 30 m2. Trucar al Tel. (93) 325 29 21 (SUBIRÀ).

RECULL DE FOTOGRAFIES ANTIGUES DE L'ESCALA COLLECCIONABLES

FOTOGRAFIA Nº 69

